

Samenvatting

De gemeente heeft de bodemkwaliteitskaart voor PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) vastgesteld. De bodemkwaliteitskaart vormt de basis voor hergebruik en toepassing van grond die (licht) verontreinigd is met PFAS. Hierdoor kan sneller en gemakkelijker worden bepaald waar grond kan worden hergebruikt, zonder dat aanvullend onderzoek naar PFAS hoeft plaats te vinden.

Beslispunten

Voorgesteld wordt tot het besluiten van:

1. Het vaststellen van de bodemkwaliteitskaart PFAS in grond.
2. In aanvulling op het generieke beleid voor PFAS een aanvullende beleidsregel (gebiedsspecifiek) vast te stellen voor hergebruik van PFAS verontreinigde grond uit Maastricht met klasse Wonen/Industrie ter plaatse van de functies Wonen en Industrie.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 1 december 2020:

Conform.

1. Aanleiding

In de zomer van 2019 heeft het Rijk het Tijdelijk Handelingskader (THK) voor hergebruik van PFAS-houdende grond en baggerspecie vastgesteld. Als gevolg hiervan is stagnatie ontstaan in de afzet van vrijkomende grond en baggerspecie. Deze stagnatie leidde tot aanzienlijke maatschappelijke kosten, doordat baggerwerkzaamheden werden uitgesteld en infrastructurele werken en woningbouwprojecten vertraging opliepen of zelfs helemaal stil kwamen te liggen. Sinds de aanpassing van het THK eind november 2019 is er weer sprake van voortgang en beter werkbare situaties in projecten en werkzaamheden. Niettemin hebben sectororganisaties op landelijk niveau aangegeven dat er sprake is van een stijging in de kosten voor onderzoek, transport, opslag en toepassing van grond en bagger. Afgelopen juli 2020 is er opnieuw een aanpassing van THK vastgesteld waarin verdere verruiming van de toepassingswaarden voor het toepassen van grond en baggerspecie op de bodem en het toepassen in oppervlaktewater is opgenomen. Hierdoor is meer ruimte ontstaan voor hergebruik van grond en baggerspecie. Desondanks is voor het bepalen van de kwaliteit nog steeds bodemonderzoek naar PFAS noodzakelijk. Door het vaststellen van een bodemkwaliteitskaart voor PFAS kan deze kaart worden gebruikt als milieu-hygiënische verklaring voor de kwaliteit van grond. Hiermee wordt veel geld en tijd voor onderzoek en/of partijkeuringen bespaard.

Gemeenten zijn bevoegd gezag voor het toepassen van grond en baggerspecie op of in de bodem in het eigen beheergebied en hebben met de bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel een belangrijk instrument in handen om de PFAS-problematiek op een milieu verantwoorde manier te tackelen. De kosten voor onderzoek zullen voor een deel afnemen zodra de gemeente, naast hun bestaande bodemkwaliteitskaart voor de diffuse bodembelasting met m.n. zware metalen, ook een bodemkwaliteitskaart voor PFAS vaststelt.

Het vaststellen van een bodemkwaliteitskaart voor PFAS heeft een viertal voordelen:

- 1) Het geeft inzicht in de diffuse bodemkwaliteit in het beheergebied en maakt het mogelijk om een onderbouwde afweging te maken tussen het volgen van het tijdelijk handelingskader PFAS (THK) met generieke normen of het opstellen van lokaal beleid.
- 2) Het vergemakkelijkt van het toepassen van PFAS-houdende grond of baggerspecie. Bij het toepassen moet immers in veel gevallen bekend zijn welke kwaliteit de ontvangende bodem heeft. Met een bodemkwaliteitskaart PFAS kan worden volstaan met een vooronderzoek.
- 3) De mogelijkheid de bodemkwaliteitskaart (ook voor PFAS) als basis voor de milieuhygiënische verklaring te gebruiken voor het toepassen van PFAS houdende grond binnen het bodembeheergebied.

4) Bij het vaststellen van lokale maximale waarden (gebiedsspecifiek beleid) is het opstellen van een bodemkwaliteitskaart een voorwaarde. Er kan op basis van de aangetroffen PFAS gehalten aanleiding zijn om gebiedsspecifiek beleid in de vorm van lokale maximale waarden vast te stellen, dit is voor PFAS met name aan de orde ingeval er sprake is van verhoogde achtergrondgehalten ten opzichte van de landelijke tijdelijke achtergrondwaarden.

Uit de resultaten van de bodemkwaliteitskaart PFAS is gebleken dat in geheel Maastricht, met uitzondering van eventuele puntbronnen (locaties waar PFAS is geproduceerd, toegepast of producten met deze stoffen zijn bewerkt dan wel opgeslagen) op geïnventariseerde verdachte locaties, gemiddeld wordt voldaan aan de achtergrondwaarden zoals opgenomen in de aanpassing van het THK van juli 2020. De kwaliteit voldoet aan die van het meest gevoelige gebruik zijnde Landbouw/Natuur. Hierdoor is zoals onder bovenstaand punt 4 vermeld in principe geen gebiedsspecifiek bodembeleid noodzakelijk. Met het vaststellen van de bodemkwaliteitskaart betekent dit dat eigenlijk geen lokale aanvulling van beleid nodig is bovenop het THK.

Echter is in de praktijk inmiddels gebleken dat incidenteel vrijkomende grond in Maastricht niet voldoet aan de achtergrondwaarden maar de kwaliteit Wonen/Industrie heeft. Hierdoor is hergebruik van deze grond in Maastricht (op basis van het generieke beleid) niet mogelijk. Om dit toch mogelijk te maken is een beleidsregel (gebiedsspecifiek bodembeleid) uitgewerkt.

2. Context

Tijdelijk Handelingskader voor PFAS

De aanleiding voor het opstellen en vaststellen van een bodemkwaliteitskaart is gelegen in het (diffuus) voorkomen van PFAS in grond. Hierdoor is stagnatie ontstaan in de uitvoering van werken een en ander als gevolg van een beperking van hergebruik/afzet van grond. De bodemkwaliteitskaart PFAS kan als bewijsmiddel bij hergebruik van grond worden gebruikt om zowel de kwaliteit van de grond die bij werken vrijkomt als ook van de kwaliteit van de grond waarop deze wordt toegepast grond aan te tonen. Hiervoor is bij afvoer/ hergebruik van de grond in veel gevallen onderzoek naar PFAS niet meer nodig. De kaart heeft een geldigheidsduur van 5 jaar.

In de praktijk is inmiddels gebleken dat incidenteel een partij grond vrijkomend in Maastricht niet voldoet aan de achtergrondwaarden maar de kwaliteit Wonen/Industrie heeft. Hierdoor is hergebruik van deze grond in Maastricht op basis van de vastgestelde achtergrondwaarde (landbouw/natuur) niet mogelijk. Om dit toch mogelijk te maken is een aanvullende beleidsregel (gebiedsspecifiek bodembeleid) uitgewerkt.

Aanvullende gebiedsspecifieke beleidsregel

De 3-7-3-norm

De 3-7-3 norm staat voor

- 3 µg/kg voor de stof PFOS,
- 7 µg/kg voor de stof PFOA en
- 3 µg/kg voor alle overige PFAS (per individuele stof en incl. GenX).

Op basis van de bodemkwaliteitskaart voor PFAS blijkt dat de achtergrondwaarden uit het THK in Maastricht niet worden overschreden en ook beduidend lager zijn dan de 3-7-3-norm. Het RIVM geeft aan dat voor gehalten onder deze 3-7-3- norm geen sprake is van risico's voor de volksgezondheid en milieu. Het tijdelijk handelingskader van het Rijk geeft aan dat grond onder deze norm (klasse Wonen/Industrie) dan ook overal in Nederland veilig kan worden toegepast (en hergebruikt). Omdat in Maastricht de gemiddelde bodemkwaliteit overeenkomstig de BKK PFAS gelijk is aan Landbouw/Natuur kan grond in Maastricht met onverhoopt toch klasse Wonen/Industrie (hetgeen in de praktijk incidenteel voorkomt) binnen Maastricht niet worden hergebruikt. Zeker gezien het ontbreken van risico's voor hergebruik van deze grond bij de functies Wonen en Industrie is dat een beperking die wij ongewenst vinden. Derhalve mag deze grond met gehalten tot de maximale toepassingsnormen (3-7-3-norm) uit het THK ook worden toegepast voor grondgebieden met de functie Wonen en Industrie. Deze mogelijkheid geldt alleen voor grond uit de eigen gemeente/het eigen beheergebied. Toepassen van deze grond zal immers niet leiden tot (enig) risico voor deze functies. Bovendien is er op gebiedsniveau sprake van stand-still. Hierdoor blijft de kwaliteit van de grond op gebiedsniveau gelijk. Voor partijen grond van buiten de gemeente Maastricht hanteren we de waarden die gelden voor Landbouw/Natuur.

Nota bodembeheer Maastricht 2012

De beleidsregels voor PFAS gelden bovenop de voorschriften uit de bestaande Nota bodembeheer gemeente Maastricht 2012, de erratum bodembeheer gemeente Maastricht 2012 en de Bodemkwaliteitskaart 2019 zoals vastgesteld met het raadsvoorstel 35-2019 d.d. 26 februari 2019.

3. Gewenste situatie

Het vaststellen van de bodemkwaliteitskaart PFAS en een aanvullende gebiedsspecifieke beleidsregel waardoor minder bodemonderzoek noodzakelijk is en stagnatie voor afzet en beperking bij toepassing van de grond wordt voorkomen.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Middels de kaart kan binnen de beheergrenzen van de gemeente Maastricht vrijkomende grond op een verantwoorde wijze duurzaam en milieu hygiënisch worden hergebruikt

Extra kosten voor feitelijke onderzoek naar PFAS wordt voorkomen/beperkt. Bepaald is dat de achtergrondwaarden voor PFAS in geheel Maastricht, met uitzondering van mogelijke puntbronnen of verdachte locaties, voldoen aan het meest gevoelige gebruik Landbouw/Natuur. Er is dus zonder meer, evenals voor de aanvullende beleidsregel, geen sprake van risico's voor de volksgezondheid en het milieu (ecosysteem). De aanvullende beleidsregel voor hergebruik van grond binnen Maastricht zal bijdragen aan een meer duurzaam gebruik van grondstoffen en middelen.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

Niet van toepassing.

7. Informatiemanagement en automatisering

Niet van toepassing.

8. Financiën

Geen negatieve gevolgen. Ook voor gemeentelijke werken waarbij grond vrijkomt hoeven geen onderzoekskosten voor PFAS meer gemaakt te worden. Het voordeel op jaarbasis wordt geraamd op circa Euro 50.000. Het mogelijke voordeel betreft geen voordeel dat kan worden ingeboekt voor de algemene middelen maar betekent minder kosten voor projecten (dit betreft bijvoorbeeld ook projecten vanuit het GRP en dat is een gesloten financiering).

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

10. Participatie tot heden

Medewerkers van Vergunnen Wabo van V&L als ook met de grondstromen coördinator (medewerker van B&O Ontwikkeling Projectmanagement) zijn betrokken bij dit collegevoorstel.

Daarnaast heeft voor het maken van de bodemkwaliteitskaart samenwerking met de provincie Limburg plaatsgevonden en zullen gegevens na het vaststellen van de kaart ook verder via de RUD-ZL en de LWBG (Limburgse Werkgroep Bouwstoffen en Grondstoffen) worden gedeeld en kenbaar gemaakt.

11. Voorstel

Voorgesteld wordt om te beslissen tot het:

1. Vaststellen van de bodemkwaliteitskaart PFAS als bewijsmiddel voor zover uit een vooronderzoek overeenkomstig de NEN 5725 geen sprake is van een mogelijke puntbron/verdachte locatie.
2. In aanvulling op het generieke beleid voor PFAS en aanvullende beleidsregel (gebiedsspecifiek) vast te stellen voor hergebruik van PFAS verontreinigde grond uit Maastricht met klasse Wonen/Industrie ter plaatse van de functies Wonen en Industrie.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

De bodemkwaliteitskaart heeft een geldigheid van 5 jaar. Afhankelijk van mogelijke veranderingen in beleid en nieuwe onderzoeksresultaten zal actualisatie van de kaart worden verrichten.